

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Generális vizitáció.

Egyházkerületünknek legnagyobb és intézményei nagy száma folytán is legjelentősebb egyházközségében, a debreczeniben, január és február hónapokban folyt le a püspök úr által elrendelt generális vizitáció. Az eljáró bizottság a presbiterium egyik utóbbi ülésén számolt be a tapasztaltakról, véleményét és tanácsait is közölvén a rendelkezésre hivatott tényezőkkel. Ezt a jelentést, mely egyrészt a debreczeni egyházközség életét illetően becses történeti képet ad, másrészt pedig sok értékes gondolatot tartalmaz, a jelentés szerkesztőjének, Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyzőnek szívességéből módunk lesz leközzölni. Annyit azonban már most is jelezhetünk, hogy a bizottság a szellemi és anyagi erőnek olyan gazdagságát tapasztalta a debreczeni egyházban, amely a legszebb reményekre jogosíthatja az egyház fejlődése iránt érdeklődőket.

A vizitációról adott jelentés tárgyalása rendén felmerült az a kérdés is, hogy püspöki (illetőleg püspök helyettesi) látogatás mikor volt utoljára Debreczenben, s e kérdésre egy értelemmel megállapították, hogy előző ilyen vizitációra senki sem emlékszik. Azt hiszem egyébiránt, hogy ugyanezt meg lehetne állapítani az egyházkerület legtöbb egyházközségében is.

Jól tudom azt, hogy az egyházközségek így sem maradnak felügyelet nélkül és az egyházmegyei hatóságok a legtöbb helyen nagyon is lelkiismeretesen teljesítik az ellenőrzést. De a generális vizitációra nem is épen azért van szükség, hogy az évről-évre való felügyeletet teljesítse és az egyházközségeket esetleges meggondolatlanságoktól megóvja, hanem egyrészt azért, hogy bizonyos egységes szempontok érvényesülését az egész egyházkerületben lehetővé tegye; másrészt azért, mert a püspöknek, vagy megbízottjainak (de kivált a püspöknek) megjelenése az egyházközségben páratlanul építő hatású az egyházi élet szempontjából. Hiszen íme, még Debreczenben magában is nagy hatása volt ennek a generális vizitációnak.

Sajnos, egyrészt anyagi nehézségek, másrészt pedig a püspöknek rendkívüli nagy elfoglaltsága

alig teszi lehetővé, hogy rendszeresen és sűrűbben történjék az egyházlátogatás. Mindazáltal felettébb kívánatos, hogy a vidéknek a központtal való emelegcélszerűbb érintkezési módja a jelentős áldozatok meghozatalával is lehetőleg minél gyakrabban helyet foglalhasson.

Tárca

Hallei magyar diákelet.

Luther örökében — a hajdan oly híres halle-wittenbergi egyetemen mintegy 30 magyar diák készül jelenleg jövő hivatására. A többség a közgazdasági kar hallgatója, van néhány medikus, de theologus csak egy. Pedig, amint a régi, elsárgult évkönyvek mutatják régen a magyar theologusok nem kis szerepet vittek az egyetem életében, időnként még magyar ujságot is adtak ki. A „Hallei Magyar Egylet“ szokás szerint megalakult, feladata az egyetem magyar hallgatóit összetartani, a hazafias érzést a hazától távol ápolni, ujonnan jöttöket szükséges utasításokkal ellátni. A szép magyar könyvtár, amelyet Kassay György magyar származású itt működött egyetemi tanár még a 18. század elején alapított, sajnos, nagy részben Berlinbe vitetett, az ott Gragger Róbert egyetemi tanár által életre hívott és szép magyar missziót teljesítő magyar Egyesület számára. Az elszállítást azzal okolták meg: Halléban úgy sines magyar theologus. Ennek oka pedig a súlyos anyagi helyzet, amit pénzünk értéktelen volta és a kint folyton növekvő drágaság eredményez.

Fájdalmas azt látni egy magyarnak, hogy míg más külföldiek, svájciak, amerikaiak, csehek néhány dollárból és frankból vígan élnek, addig a mi magyar koronánkért alig adnak valamit. Mi mindent négyszeresen fizetünk meg. Amellett az egyetemi díjakat külföldiek részére háromszorosra emelték. Hosszas utánjárással tudta Gragger prof. kivívni, hogy a magyarokkal kivételt tesznek egyes esetekben, de a porosz minisztériumnál kell kérvényezni ez ügyben. Általában a külföldiek ellen határozott ellenszenv nyilvánul; arra hivatkoznak, hogy a

külföldiek, amit német egyetemeken tanultak, háború alatt Németország ellen használták fel. S bizony az „Ausländer“ kategóriába igen gyakran belevonnak minket is. Csak nehezen lehet a különbséget magyar és más külföldi között a német diákság köztudatába belevinni. Ez a szellem azonban inkább csak a világiak körében uralkodik, a theológián a közösség, a krisztusi egység gondolata sokkal erősebb, semhogy ilyen kicsinyes szempontoktól vezetnénk magukat.

A régi jó szokás — a diákok megvendéglése — még nem halt ki, s dacára a nehéz anyagi helyzetnek, a professorok részéről elég gyakran nyilvánul meg. Így alkalmam nyílt karácsony estén és a következő ünnepen több német ház meleg családi életébe bepillantást nyernem. A karácsonyfa kultusza ma is divat, sőt minden családból úgy szólván elmaradhatatlan. Istentisztelet után énekekkel, imával és szentírás-olvasással kezdtük az ünnepet, majd a karácsonyfa gyertyáinak lángjánál felidéztek lelkünkben a nagy est emlékeit. Minden résztvevő valami ajándékban részesült, amely egy könyvből és süteményből állott. Azután társasjáték, zene következtek és ének a kifogyhatatlan, gyönyörű német melódiákból. 12 óra azonban a határ, azon túl nincs helye az ünneplésnek.

Az egykor olyan buzgó német vallásos élet bizony hatalmas próbákat áll ki. A csodaszép és hatalmas gótstilű templomok beszélnek egy népről, amelynek korábban minden gondolata az Isten tisztelete és az imádság voltak, de ma üresség kong a templomokban. A szociálista és kommunista eszmékkel telt vallástalan irányzat és a mélyen gyökerező német vallásosság titáni harcot vívnek. Úgy áll ma a német protestantizmus, mint egy hatalmas, erős fa, melynek ágait levagdalták, de amelynek gyökere mélyen van s e törzset meg nem ingatja semmiféle szél. E mélyen gyökerező törzs az, amelyen a levagdalt ágak helyébe ezer apró rügyecske sarjadt már s csak a tavaszt várja, hogy új, terebélyes, hatalmas hajtássá nője ki magát. (Halle-Saale 1922 jan. 1.) **H. B.**

Külföld

A német újjászületés alapjai.

Még a háború romhalmaza nincs eltakarítva az útból, a szenvedés és nyomor még újabb és újabb ostromot intéz a nagy német nemzet léte ellen, de míg e nemzet egyik kezével a nyugatról jövő csapásokat védi ki, addig a másik kéz hatalmas munkát végez a jövő alapjainak lefektetésénél. A helyesen ítélő germán szellem most is meg fogja találni az utat, melyet követnie kell, csak ideje legyen a lélegzet vételhez.

Következő rövid ismertetést a félelmes vajadás egy szemtanúja kívánja honfitársai szeme elé hozni, hogy legyen az biztatás és legyen tanulság hasonló sorsban küzdő nemzetünk számára.

1. A német ifjúsági mozgalom (Jugendbewegung). Már a háború alatt, de számottevően

csak a háború után indult meg a német tanuló ifjúság körében egy mozgalom, mely az ifjúság egészséges testi és lelki nevelése által akarja nemzetét életerőssé tenni. Lehatol a nép alsó rétegeibe, hol még az ős germán erő buzog, régi szokások, néphagyományok, népdalok felelevenítése által új életerőt vinni a nemzet vérkeringésébe. Ez ifjúsági mozgalom, mely napjainkban már terebélyes fává nőtt, hasonló a nemzetközi cserkész mozgalomhoz, amely nálunk is oly szép eredményeket ért el az ifjúságnak a természethez való visszavezetése, nemes tettekre indítása által, — míg azonban a cserkészmozgalom nemzetközi jellegű, addig a német ifjúsági mozgalom kizárólag nemzeti érdekekért küzd. A hallei csoport életébe egyik vezető theológus barátom révén alkalmam nyílt betekintést nyernem. Főelveik: tiszta erkölcs, józan, mértékletes élet (alkohol és dohánytól való teljes tartózkodás!!!), a test nevelése torna s különösen a szabad természetben való élet (kirándulások) által, a nemzeti szellem ébrentartása és erősítése nagyokra (Fichte, Bismark) való emlékezés által, a lélek nemesítése társas összejövetelek, ismertető estélyek rendezése által, amikor is szebbnél-szebb népdalokat énekelnek s kisebb színjátékokat mutatnak be. Figyelemre méltó az az öntudat, mely ez ifjú embereket áthatja. Ifjak és leányok arcáról mintha csak ez a vallomás tükröződnék: én tudom, hogy a letiport, de naggyá leendő német nemzet tagja vagyok, amely bennem és általam is akar egy téglát vinni az újjászülető nemzet nagy épületéhez.

Érdekes, hogy irántunk, magyarok iránt, különösen nagy érdeklődéssel és rokonszenvvel viseltetnek. Helyes ítélőképességgel megérezték, hogy a még erejét ezután kibontó magyar nép ősi tulajdonaira nekik szükségük van az előre törő szláv áradattal szemben. Ki is fejezték nem egyszer, hogy a magyar a virágzás tetőpontját még nem érte el, a kultura által még nem vesztette el ős-erejét, amint azt a német saját népén már tapasztalni kénytelen, amint magok elismerik. Keresik tehát velünk a kapcsolatot mindenáron s a magyarról mindig, mint az ő többé-kevésbé eszmény népükről emlékeznek meg. Hasonló e mozgalom talán némileg az „Ébredő Magyarok“ mozgalomához, annak árnyoldalai nélkül. Ezek tudatában vannak annak, hogy gyűlöletre marandót építeni — bármennyire jogosult legyen is az — nem lehet. Nem negatív eredményű cselekvésektől, hanem pozitív komoly munkától várnak eredményeket. Kapcsolatot velünk az Ébredő Magyarok útján tartanak fenn. Most kirándulást terveznek a „földön fekvő, de még nagyra hívatott Magyarország“ megismerésére.

2. Az antropozófia. A másik mozgalom, mely jelentékeny szerepet játszik a német társadalom köreiből, a berlini dr. Steiner Rudolf által képviselt antropozófia nem egyéb, mint a középkori miszticizmus felújítása, bár ő maga erősen küzd az eredeti és önálló névért. Hihetetlen gyorsasággal létesített antropozófiai társaságokat Németország csaknem minden városában. A központ azonban Berlin, ahol dr. Steiner az „antropozófia prófétája“ él és tartja előadásait, gyakran több ezer hallgató előtt. Óriási irodalma van e mozgalom-

nak, egy tekintélyes rész magától Steinertől, ki- nek könyvei óriási kelendőségnek örvendnek nagy áruk mellett is. Hódolnak az iránynak kiváló theo- lógusok, mint Rittelmayer és Geier berlini lelké- szek, akik irodalmi téren szintén sikra szállnak az antropozófia eszméiért. Steinert különben, mint középpontot édig magasztalják s a filozófia ter- én korszakalkotónak tartják. (Jelentek meg köny- vek ilyen címmel: Thalestól—Steinerig.)

Halléban dr. Lütgert theol. prof. vezette be az antropozófiáról szóló ismertetések sorát egy előadásában, mikor is az antropozófia ellen fog- lalt állást s azt a középkori miszticizmus körébe sorozta. Néhány héttel később, 1922 febr. 14-én dr. Rittelmayer jött le Berlinből s előadást tartott az egyetem nagy termében, amely zsúfolásig meg- tett. A jelenvolt hallei professzorok: Lütgert, Feine, Eger, Haussleiter a meggyőző érvek hatása alatt elfogadták az antropozófia alapelveit, mely szerint: van egy érzékszerveinkkel fel nem fog- ható magasabb világ, a szellem világa, amellyel azonban az ember lelkének gondos kiművelése ál- tal (és ha el van hívatva az antropozófiára) érint- kezésbe léphet, ismereteket (sófia) meríthet, ért- hetetlen jelenségeket megmagyarázhat, magának a biblia homályos helyeinek teljesen tiszta meg- értésére eljuthat. Ez tehát nem egyéb, mint lelki átélések hatalmas sorozata, amely mint Rittel- mayer mondotta, hívatva van győzelmes fegyvert adni a vallás kezébe a hitetlen materializmussal szemben. Március 2-án maga dr. Steiner jött le Berlinből s természetesen óriási érdeklődés mel- lett a Wallhalle színházban megtartotta előadá- sát „az antropozófia lényegéről”. Előadása azon- ban többet értett, mint használt az antropozófiá- nak. Világossá vált ugyanis az antropozófia valódi célja, amely nem egyéb, mint emberi tudás és ismeretszerzés önző célból és érdekekből. Szellemi fegyverről a vallás kezében a materializmussal szemben egyáltalán nem beszélt dr. Steiner. Sőt, hogy antropozófia és vallás, mennyire különböző dolog, elárulta Steiner e szavaival: „az antropo- zófia nem akarja a vallást szétrombolni”. Tehát antropozófia és jézusi keresztvétség kettő. A ke- resztvényt szót különben mindössze egyszer emlí- tette. Jézusról pedig e láthatatlan szellemi világ igazi felfedőjéről egyáltalán említést sem tett. Való- színű, hogy dr. Steiner többre tartja a maga tu- dományát a Jézus tanításánál, a keresztvénséget pedig bibliájával együtt csak eszköznek az antro- pozófia céljai elérésére. Steinertől, aki korábban Nietzsche és Schopenhauer iskoláját járta, nem is várhat sokat a keresztvény vallás; aki az antropo- zófia rokonszenves és támogatásra méltó irányát képviseli, az dr. Rittelmayer. Mindazáltal Steiner érdemei az antropozófia terén elvitathatatlanok s bibliával foglalkozó könyvei csak használnának irodalmunknak.

3. Harmadik mozgalom, mely döntő fontos- ságú a német újjászületés és nemzeti továbbfej- lődés szempontjából, az *alkoholellenes mozgalom*. Két egyesület, a Kék Kereszt és a Gut Templar egyesület, képviselik e mozgalmat. Munkájuk ne- hány évtizedre nyúlik vissza s azóta szép eredmé- nyeket tudnak felmutatni az eszmének a nép alsó és felső rétegeiben való terjesztése, az italmérések számának csökkentése, az absztinensek (italtól

tartózkodók) számának növelése által. Természe- tenesen a háború, amikor literszámra osztották a legmérgeesebb szeszes italokat katonáik között, munkájukat rombadöntéssel fenyegette s a háború alatt csaknem lehetetlenné tette. Most azonban a passzivitás teréről az agresszív cselekvőség terére léptek. A cél tovább: nem lassú munkával kiszorítani az alkoholt, a nemzedékek megromtóját, családok boldogtalanná tevőjét, emberi existenciák okozóját, hanem, amerikai példára, az alkohol tel- jes száműzése. Elkeseredett küzdelmet kell vív- niok a német sörkapitalizmussal, amely önző és embertelen vagyoni érdekből munkájukat lehetet- lenné igyekszik tenni. Az erkölcsi fölény azonban e nemes emberbaráti és nemzetmentő munkánál van s előbb-utóbb győznie kell az embertelen va- gyonhajhászattal szemben. Hogyan is állhatna meg az embertelenség, midőn millióknak és mil- lióknak napi kenyere hiányzik, ugyanakkor a müncheni és más sörgyárak százezer tonnát emésztenek fel árpából. A józan német szellem azonban itt is megtalálja a cselekvés helvesszö- vét és rövid időn belül a Kék Kereszt és Gut Temp- lar egyesület örömmel mondhatja ki feloszlását s tekinthet vissza áldásban gazdag emberbaráti munkája felé.

Vajjon nálunk vannak-e már egyének, kik dolgoznak ez emberbaráti cél érdekében, vagy még mindig uralkodik a nézet, hogy az alkohol a leg- első táplálék? Avagy nálunk nem azért öltött olyan hibetetlen mérveket a gyermek- és tudóvészhalan- dóság az utolsó évtizedek alatt? Melyik fogja poli- tikai pártjaink közül ezt az eszmét írni zászlójára, győzelemre vinni és arany betűkkel írni be nevét a magyar történelem lapjaira?

A német újjászületés alapjait próbálta e rövid ismertetés a magyar olvasóközönség elé állítani. Azt azonban igen jól tudják itt Németországban, hogy mindezek sem egyenként, sem összesen nem alkotnak oly alapot, melyre egy nemzet jövődjét biztosan építeni lehetne. Felhangzik már a vágva- kozó ajkáról a szó valami után, ami régi és mégis mindig új, valami után, amire a nagy német nem- zetnek jövő életét alapozni kell és ez: Jézus Krisz- tus és az ő evangélioma.

Csak a porosz kultuszminiszter asztali beszéd- jére utalok, melyben a német népnevelést egy alapra, az írás alapjára kívánja lefektetni és dr. Boelitz szava nem pillanattellángolás, hanem kiala- kult és megérlelt életfelfogás. Azt sem szabad fe- lednünk, hogy e kijelentés a wittenbergi nagy Luther-ünnep alkalmával hangzott el egy szociá- lista kormány miniszterétől. D. Lang professzor, a hallei dóm-gyülekezet első prédikátora, március 12-én tartott beszédjében a német megújulást a bibliának a nép között való terjesztésében látja. Mit is várhat az az ország, hol a néplélek a kom- munizmus reménytelen, negatív világnézetével van telve? Új reményt, dolgozni, építeni akarást ez fog belevinni a nemzet vérkeringésébe, mint annvizor már a történelemben. A német szellem a bibliára építi fel az újabb Németországot!!!

Hát a mi porban fekvő hazánknak vannak-e más eszközei az újjászületésre?! Ha pedig csak ez az eszköz áll fenn, meddig késik még a szó: „Egy alapunk van: az írás, egy a zászlónk, a Jézus

zászlója." Ki mer kételkedni e jelszó igazában:
 „In hoc signo vinces. E jelben győzesz!!“ H. B.

Irodalmi szemle

Előszó „Az én vallásom“ című könyvecskémhez. Szokatlan dolog, hogy az előszóban elmondásra kerülő tudnivalók a könyvtől teljesen külön jelenjenek meg; de aki kezébe veszi most megjelent kis könyvem, remélem, igazat fog nekem adni abban, hogy ott sem előszónak, sem lapszéli jegyzetnek helye nincsen. Viszont már csak a kritika tájékoztatása kedvéért is szükségesnek tartom, hogy híven rámutassak azokra a könyvekre, amelyeket itt-ott használtam, hogy így a más tollal igazolatlanul ékeskedés gyanújába ne essem. A „Református hit és jellem“ fejezet beosztásánál általában dr. Erdős József „Hittan és erkölcstan“-ának (II. kiadás 1917.) beosztását követtem. Nyilvánvaló ez már az átlapozáskor, de különösebben az erények csoportosításánál. A „keresztység“, „úrvacsora“, „egyedüli közbenjáró“, „eskütétel“ alcímeknél egy-két szóban visszacseng a Heidelbergi Káté szövege, a „hit“ meghatározása pedig idéző jellel egészen onnan van véve. Az „elválasztás“ és „kötelesség“ ismertetésénél nagyobb részt az „Isten elevevégzéséről“ című értekezésemnek fogalmazását használtam fel. „A kálvini reformáció hatása hazánkra“ című fejezet teljesen a hasonló című füzetem nyomán halad új átdolgozásban. E fejezet részleteinél segítségemre volt dr. Gulyás József „A reformáció és a magyar irodalom“ c. füzeté; ebből vettem át a nyomdákra, iskolákra és irodalmi termékekről szóló számszerű adatokat. A „Református egyházunk mai helyzete“ című fejezetben levő statisztikát a legnagyobb körültekintéssel és a püspöki hivatalok szíves segítségével állítottam egybe. Az iskolákra, tanítói állásokra és lélekszámra vonatkozó adatok nem olyan pontosak, mint a többi; idevonatkozólag teljes bizonyosságot nem lehet megállapítani, de azért nagyon csekély lehet a különbség közte és a valóság között.
 Dr. Erdős Károly.

Halottaink

Szilády Áron halasi lelkipásztor, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, életének 87. évében folyó hó 19-én jobblétre szenderült. A boldogult a múlt év végén ünnepelte akadémiai tagságának hatvanadik évfordulóját. Munkássága úgy is mint lelkipásztornak, úgy is, mint tudós, főképpen a régi magyar irodalom területén elévülhetetlen. Egyike volt ő azoknak a kiváló református lelkipásztoroknak, „magyar papok“-nak, akiknek életében és munkásságában egybeforr a haza és egyház szolgálata elválhatatlanul. Eltávozásakor a nagy veszteség felett érzett igaz fájdalommal kesergünk, de egyszermind a hála érzelmeivel magasztaljuk a Mindenhatót, hogy őt nekünk adta.

Meghalt március 15-iki beszéd közben. Lengyel János, a Csanád vármegyei Reformátuskovács-háza község állami elemi iskolájának igazgatója, a református egyház buzgó énekezője volt. Az utóbbi időben családjának három tagja halt meg, ami rendkívül megviselte. Hozzájárult súlyos betegsége is. Erre keresett gyógyulást a budapesti egyetem belgyógyászati klinikáján. Itt érte március 15-ike. S mint lelkes székely, meg akarta ünnepelni. A kórház fentjári betegei az ő kórtermébe gyűltek, hogy meghallgassák emlékbeszédét. De alig kezdett beszélni Lengyel János a szabadság ama nagy napjáról, hirtelen összeesett s pár perc alatt befejezte földi pályafutását. Családjá hazavitette drága halottját. Március 19-én, vasárnap délután 3 órakor temették óriási részvéttel. A gyászháznál Boér Károly debreczeni vallásnár mondott meghatározó imát. Innen a templomba vitték, hol Szabó Béla mezőhegyesi lelkész gyönyörű orációban méltatta az elhunyt érdemeit. A sírnál Nádházy Bertalan battonyai lelkész ékes szavakkal búcsúztatta. Utána Szundy Béla községi főjegyző, majd Földes Ferenc s-tanfelügyelő vettek búcsút a fáradhatatlanul közügynek munkálkodó igazgatótól. Végezetül Boér Károly vallásnár mondott könnyeket fakasztó „Isten hozzád“-ot. A temetésen nemcsak a község apraja-nagyja vett részt, hanem Csanád vármegye legtávolabb eső részéből is sokan.

Legyen áldott emlékezetök!

Különfélék

Kérjük azokat az egyházakat, amelyek husvétára legátust nem kérnek, hogy ebbeli szándékukat legkésőbb április hó 1-ig tudassák a kollégiumi igazgatósággal.

A Skót-misszió vezető lelkészének Rev. W. Beveridge úrnak ünnepélyes beiktatása folyó hó 26-án, délelőtt 11 órakor lesz. A beiktatást Prof. W. Macgregor, D. D., a skót egyház volt moderátora végzi.

Magántanulói vizsgálatra jelentkezés ideje. Sokan nem tudják még a múlt évben a református középiskolák rendtartásába is fölvevett azon új intézkedést, mely szerint magántanulóknak a vizsgálatokat megelőzőleg két hónappal, tehát a júniusban vizsgázóknak április 1-ig, a szeptemberben vizsgázóknak pedig július 1-ig kell okvetlenül jelentkezniök, illetőleg beiratkozniök. A rendtartás ezen cikkére az utolsó napokban sürgősen felhívjuk a gimnáziumi magántanulóknak, illetőleg a lelkész uraknak figyelmét, kérve őket, hogy az egyházközségükben ismert magántanulóknak azonnal hozzák tudomásukra ezt a rendelkezést. Egyelőre elég lesz, ha apr. 1-ig csak jelentkeznek a júniusban vizsgázni óhajtok s azután küldik be kellőleg felszerelt kérvényeiket. Debreczen, 1922 március 23. A református főgimnázium igazgatósága.

Óvatosságot kérünk! Vidéki lelkész-barátunktól vettük azt a hírt, hogy nála s talán más helyen is, bizonyos, általa megnevezett nő a kollé-

gium segélyezésére rendezett alkalmi estélyeken, falusi ünnepeken mintha arra meghatalmazása volna, szerepelni szokott, felszámítván közreműködésének díját. Értésítjük a nt. lelkészi kart, hogy sem a gyűjtő-bizottság, sem az egyházkerületi elnökség, de senki más ilyen megbízást sem szóbelileg, sem írásban nem adott senkinek. Annál fogva tisztes társaságukban megtévesztő szerepelni akarónak helyet ne adjanak, kivált, mint az a felmerült esetben történt, a közreműködő viselkedése, megjelenése nem mondható egészen conventionalnak. Ha írásos meghatalmazást mutat fel, az misztifikáció, ha szóbeli megbízásra hivatkozik, ezzel se engedje magát megtévesztetni senki. Hatósági intézkedés se felesleges.

A debreczeni felsőbb leányiskola igazgatótanácsának elnökségéről Szele György lelképásztor lemondott. A presbiterium a megüresedett elnöki szék elfogadására Dr. Baltazár Dezső püspököt kérte fel.

A Kántus az évenként március 5-én tartani szokott emlékünnepeit tizedikén tartotta meg az idén. A gyászének elhangzása után Dr. Kun Béla felügyelő tanár megnyitó beszédében rámutatott a dal nagy hatalmára, amellyel a költeményeket szerte viszi és mindenki előtt ismertté teszi. Ezt a célt szolgálja többek között a Kántus is, amely most, Petőfi születésének százados évfordulója alkalmából Petőfi-dalokat énekel. Szépen szavalt Peleskey Sándor 4. th. s kedves volt Boda Ferenc 1. th. szavalata, aki Kozma Andornak két vídám hangú költeményét adta elő. Esméltető volt Papp Kálmán Jenő 2. th. felolvasása. A Kántus ének-számai mind kifogástalanok és gyönyörködtetőek voltak.

A kollégium felsegélése. A nagyecsediek egyháza már egy ízben megemlékeztünk, amidőn jelentettük, hogy 12,337 K 10 fillér szép összeg volt a gyűjtés eredménye, készpénzben. Azóta a begyűlt termény értékesítettén, a Szőke Jenő úr 1000 K-ás, a Frenkel Vilmos úr 100 K adományát is hozzáadva, újabban 24,530 K adományt juttattak a nagyecsediek a kollégium segélyezésére. Ezzel az ecsedi adományok összege 36,867 K 10 fillért tesz. Debreczen sz. kir. város törvényhatósága 250.000 K segélyt szavazott meg, amely összeg kormányhatósági jóváhagyás után azonnal folyósítás alá kerül. Csongrád vármegye törvényhatósága 5000 koronát adományozott. Ma már az adományok összege 1,582.000 koronára emelkedett, ami azonban — fájdalom — az 1921. évi deficitet nem fedezi (1.747.624 K). Mi lesz még belőlünk az 1922. év végével? . . .

Korpótlék és kongrua. Megbízható forrásból vett értesülés szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban az 1921. évi július—decemberi és 1922. évi január—júniusi illetmények számfeltétele munkájával elkészültek, s remélhető, hogy mindkét járandóság rövid idő alatt folyósítható lesz. Az illetményes lelkész urakat már előre kérjük, hogy nyugtát ne küldjenek a pénztárhoz mindaddig, míg idevonatkozólag lapunk a szükséges információt nem közli. Aki másként járna el: ezzel a munkán kívül a postaköltséget szaporítja.

A békésbányai egyházmegyében a lelkészek özvegyei és árvái részére az elmúlt hét folyamán a következő felajánlások történtek: Répás Pál, Gyoma 500 K, Szabó Dániel, Református-Kovács-háza 2000 K, Gönczy Béla, Vésztő 1000 K. Így ezideig a békésbányai egyházmegyében felajánlatott összesen 29,140, azaz huszonkilencezeregyezer negyven korona. Gyomán, 1922 március hó 15-ikén. *Harsányi, esperes.*

A gesztelyi Nagy István gemzsei református lelkész halálával megüresedett lelkészi állásra egyhangú meghívás útján Kriston Antal gemzsei segédlelkész választott meg, kinek ünnepélyes beiktatása f. hó 26-án lesz.

Az orosz hadifogoly hozzátartozóik ügyében hozzáfordulókat „Az Új Barázda“ napilap — Budapest, IV. Muzeum-körút 1. — szerkesztősége, ha a keresett egyén az Oroszországban még visszatartott és kicserélés útján való hazaszállításukra váró magyar túsok névjegyzékében bennfoglaltatik, arról levélben értesíti, ha nem szerepel a jegyzékben, akkor levelüket további eljárás végett Jungerth Mihály osztálytanácsos úrhoz, a hadifogoly ügyek vezetőjéhez, Rigába juttatja és ez esetben ezek névsorát az Új Barázdában közli.

Hajdúhadházon az alig pár hónapos múltra visszatekintő Keresztyén Magyar Ifjúsági Fiú- és Leány-Egyesületekben igen szép nemes és egyház-építő munka folyik. A tagokban igen nagy a buzgóság és szorgalom. Ez a fáradhatatlan buzgóság tette lehetővé, hogy március 15-én a nagy közönség előtt bemutatkozhatott. Ez első fellépésénél tanúbizonyságot tett életképességéről. A gazdag műsor a legkényesebb igényeket is kielégíthette. Az érdeklődés is igen nagy volt. Az eléggé tágas terem zsúfolásig megtelt. Az 5 óraker kezdődött ünnepélyen a megnyitó beszédet Bakó Gyula segédlelkész mondta. Szavallatokkal közreműködtek Szilágyi András, F. Molnár Ilona, Hadházy Juliánna, G. Nagy Lajos, B. Nagy Gábor, Legoza Margit, Keesedi Margit. Dialógot adott elő Veress András és Zeke László. Élképet adtak elő: Dancsi Erzsébet, Szabó Zsuzsanna, Biri Margit, Magyar Piroška, Gábor Erzsébet, Hadházy Juliánna, Gargya Zsuzsanna, Kálmán Zsuzsanna és Hadházy Róza. Két ízben énekelt a Leányegyesület és egy ízben a Fiúegyesület énekkara. Az igen szépen sikerült ünnepély a Hymnusszal kezdődött s a Szózáttal fejeződött be.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
805—1922. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának.

Tudomásulvétel végett értesítem, miszerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól az alábbi leíratot vettem:

„A minisztertanács folyó évi január hó 7-én tartott ülésében határozatilag kimondotta, hogy mindazok a közszolgálati tisztviselők és egyéb alkalmazottak, akik hivatali állásukból, illetőleg alkalmaztatásukból kifolyólag 25 katasztrális holdnál, illetőleg amennyiben szőlővel beültetett területről van szó, 10 katasztrális holdnál nagyobb ingatlanok a haszonélvezetében állanak, 1922. évi január hó 1-től kezdve az 1920. évi 7041. M. E. számú rendelettel engedélyezett havi drágasági segélyben, valamint az 1921. évi 8400. M. E. sz. rendelettel engedélyezett rendkívüli segélyben egyáltalában nem részesülhetnek.

Ezt a rendelkezést szíves tudomás végett oly megjegyzéssel van szerencsém a főtiszt. egyházi főhatósággal közölni, hogy az ezen rendelkezés hatálya alá eső községi és hitfelekezeti elemi népiskolai tanítók és óvónők havi drágasági és rendkívüli segélyének 1921. évi december hó végével leendő megszüntetése iránt a kir. pénzügyigazgatóságok útján egyidejűleg külön intézkedtem.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1922. évi március hó 13.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

804—1922. szám.

**Valamennyi középiskola
tekintetes igazgatóságának.**

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi március hó 6-án 24,885. sz. a. kelt leiratában a következőkről értesített:

Veiss Mór, ki a szombathelyi állami főreáliskola VII. osztályában az 1919—20. iskolai évben osztályismétlésre útasított, az osztály megismétlését meg is kísérelte, de az 1920—21. iskolai év végén kimaradt, s ezt eltitkolva, sőt valótlanúságot állító irattal az 1920—21. iskolai évben, egyebütt való elfoglaltságát bizonyítva, magánvizsgálati engedélyért folyamodott és e folyamodásához vakarással meghamisított budapesti bejelentőlapot csatolt; minthogy a közoktatási hatóságokat rosszhiszeműen félre akarta vezetni, hazai középiskolákban magánvizsgálatra sem bocsátható.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Tisztelettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

694—1922. szám.

Valamennyi középiskola igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 7-én 12,218. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

Valamennyi tankerületi kir. főigazgatóságának.

12,218—1922. szám.

V. ü. o.

Körrendelet.

Tudomásvétele és további eljárás végett a következőkről értesítem a kir. Főigazgatóságot:

A Magyar Aero-Szövetség (Budapest, IX. Lónyay-utca 36. Telefon: József 49—52.) az iskolák számára az aviatika fontosságáról lehetőleg vetített és mozgó képekkel illusztrált ismertető előadásokat szándékozik rendezni.

Megengedem, hogy a középiskolák VI., VII., VIII. osztálya tanulói — tanárok felügyeletében — kötelezően részt vegyenek az intézetnek e célra rendelkezésre bocsátandó alkalmas fűtött helyiségében ez előadások meghallgatásán olyképp, hogy nagyszámú csoportok esetén egy-egy csapat pl. 8—10 óráig, másik csapat 10—12 óráig vegyen részt ez előadáson. Egyébként a *rendes tanítás a többi osztályokban zavartalanul folyjék.*

Egyszersmind felhívom a tanárokat, hogy az előadásokon mentől nagyobb számmal jelenjenek meg. Akinek az illető időben az illető osztályban tanítási órája lenne, az előadáson való megjelenése kötelező.

Amennyiben az Aero-Szövetség az illető város társadalma számára is óhajtana hasonló előadásokat rendezni, az intézetek igazgatói e törekvésben erkölcsileg támogassák a szövetség képviselőit.

Az előadások programját és idejét a Szövetség a kir. Főigazgatóságának, illetőleg az intézeteknek közvetlenül tudomására hozza.

Budapest, 1922. évi február hó 7-én.

A miniszter helyett:

Olvashatatlan aláírás,
államtitkár.

696—1922. szám.

Valamennyi középiskola tek. igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 21-én 26,874. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

20,874-V. ü. o.—1922. szám.

Valamennyi tankerület kir. főigazgatóságának.

Múlt évi 7457. sz. körrendeletemben intézkedtem az 1921—22-dik iskolai évben engedélyezhető tankönyvváltozásokra nézve. Az azóta,

beérkezett jelentések hangsúlyozzák, hogy egyes tankönyvek már teljesen elavultak, mások pedig már csak teljesen elrongyolódott és hiányos példányokban forognak közkezen. Az előbbieknél fokozatos kiküszöbölését didaktikai szempontok teszik szükségessé, az utóbbiak helyébe új tankönyvek bevezetését pedig, didaktikai érdekeken kívül, egészségügyi szempontok is indokolják.

Ennélfogva múlt évi 7457. sz. körrendeletem kiegészítése és tágitásaképpen megengedem, hogy az 1922—23-dik tanévben a már teljesen elavult módszerű, vagy már csak elrongyolódott, hiányos példányokban kapható tankönyvek helyébe — az 1896. évi 1940. eln. sz. a. kiadott Szabályzat 14. §-ának épségben tartása mellett — új tankönyvek vétessenek használatba. Emellett azonban nem hagyható figyelmen kívül a szülők érdeke és különös tekintettel kell lenni arra is, hogy új tankönyveknek nagyobb számban való bevezetésével a segítő egyesületek tankönyvkölcsönző áldásos működése ne veszélyeztessék.

Hivja fel ennélfogva a kir. Főigazgatóság a vezetése alatt álló középiskolák tanári testületeit, hogy szabályszerű időben megtartandó értekezletükön a fentiek értelmében állapítsák meg azokat a tankönyveket, amelyek helyébe az 1922—23-dik tanévben új tankönyvek volnának bevezetendők. Ezeknek a tankönyveknek jegyzékét jegyzőkönyvi kivonat és kellő megokolás kíséretében az intézeti igazgatók folyó évi április hó 30-ig terjesszék föl engedélyezés végett a kir. Főigazgatósághoz.

Végül külön is felhívom a kir. Főigazgatóság figyelmét arra, hogy csak azokat a tankönyv-változtatásokat engedélyezze, amelyek a fenti szempontok értelmében meggyőződése szerint elkerülhetetlenül szükségesek.

Budapest, 1922. évi február hó 21-én.

Vass.

701—1922. szám.

Valamennyi középfokú iskola Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 14-én 15,033. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

15,033-V. ü. o.—1922. sz.

Valamennyi tankerületi kir. főigazgatóságnak.

A Franklin Társulat kiadásában megjelent dr. Pintér Jenő „A magyar irodalomtörténet kézikönyve” c. műnek a középiskolák tanári és esetleg ifjúsági könyvtárai részére való beszerzését ajánlom. Fedezet hiányában a mű megrendelésétől el kell tekintenem, azonban a kiadó cég a be-

szerezést megkönnyítendő, azoknak az intézeteknek, melyek a munkát saját átalányuk terhére megszerezni óhajtják, három évi részletfizetés kedvezményét nyújtja. A két kötetes mű ára 2800 K.

Erről a tanker. kir. főigazgatóságot tudomás és további eljárás végett értesítem.

Budapest, 1922 február hó 14-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Viszotzky,
ügyosztályfőnök.

709—1922. szám.

Valamennyi iskola Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 18-án 6411. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől.

6411-III-a.—1922 szám.

Valamennyi kir. tanfelügyelő úrnak és tanfelügyelői kirendeltség Vezetőségének, valamennyi tankerületi kir. Főigazgatóságnak és Felső Kereskedelmi Iskolák Főigazgatóságának.

Az előző két iskolai esztendőnek „Magyar Jövő nap”-ról szóló jelentéseiből meggyőződtem arról, hogy az ünnepélyek ifjúságunk nagy nemzeti hivatásának, ezzel kapcsolatban az ifjúsági irodalom nemzetnevelő fontosságának a köztudat mentől szélesebb rétegeibe való bevitelére valóban jó hatásúak voltak.

Ettől a tapasztalástól indítva a „Magyar Jövő Ifjúsági Irodalmi Társaság” igazgatóságának kérésére az idén is felhívom Címet, hogy valamennyi a Cím hatáskörébe tartozó állami s községi iskolai igazgatóját szólítsa fel, hogy a vezetése alatt álló iskolában egyszerre, egy napon, április hó 2-án a tanuló ifjúság, a szülők és a nagyközönség bevonásával ünnepélyt rendeztessen, amelynek keretében beszéd tartassék ifjúságunk nagy értékéről a nemzet jövője szempontjából, hangsúlyozva annak a nemes irányzatú ifjúsági irodalomnak nemzetnevelő nagy értékét, amelynek szolgálatában a Magyar Jövő irodalmi irányzat küzd.

A műsor többi száma zenéből, énekből s szavalatból álljon. Részletesebben a „Magyar Jövő nap”-ról szóló 40,008—1920. és 84,111—1921. sz. rendeleteim legyenek irányadók.

Az ünnepélyen önkéntes gyűjtés tartható s a befolyt jövedelmet a Pesti Hazai Első Takarékpénztár anyaintézetébe (Budapest, IV., Egyetem-u. 2. sz.) a „Magyar Jövő” jelzésű számlára április 28-ig kell beküldeni. A „Magyar Jövő Ifj. Irodalmi Társaság” vezetősége ezúttal kiadványaiból a begyűlt összegnek megfelelő ellenértékű művet tartozik küldeni.

Az ünnepély lefolyásáról rövid jelentés küldendő egy példányban hozzám, egy példányban pedig a „Magyar Jövő Ifj. Irodalmi Társaság“ vezetőségének Budapest, VII., Damjanich-u. 50. szám címre.

Egyben tudomás és további eljárás végett értesítem Címet, hogy nem kívánok észrevételt tenni az ellen, hogy a „Magyar Jövő Ifj. Irodalmi Társaság“-nak az ifjúság nevelése körül nagy kulturmissziót teljesítő kiadványaira („Zászlónk Diákkönyvtára“, „Magyar Jövő Leánykönyvtára“, „Magyar Jövő Könyvtára“, „Magyar Tavasz“, „Magyar Jövő Mesekönyvtára“) a Cím s a Cím vezetése alatt álló iskolák tantestülete, illetőleg tanári kara részéről az ifjúság figyelme felhívassék.

Budapest, 1922 február hó 18.

Vass.

811—1922. szám.

Valamennyi iskola tek. Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi március hó 3-án 767. szám alatt kelt leirata szerint — a József kir. herceg Szanatórium Egyesület elnökségének kérelmére. — miként az előző években, úgy az idén is az állami elemi népiskolákban, az állami tanító- és tanítónőképző intézetekben, állami polgári leány-, felsőleány- és felső kereskedelmi iskolákban, gimnáziumokban és reáliskolákban, valamint iparos és kereskedőtanone iskolákban folyó évi április havában egy alkalomra iskolai adományok gyűjtésére adott engedélyt.

Értesítem az Igazgatóságot, hogy hasonló célból a fentjelzett iskolákra nézve az egy alkalomra szóló gyűjtésre a mi felekezeti iskoláinkban is — az engedélyt megadom.

Debreczen, 1922. évi március hó 16.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat

A tarpai református egyház presbitériuma pályázatot hirdet hitoktató-segédlelkési állásra. Fizetése: egyháztól évi 1000 K (Egyezer); államtól: törvényes pótlékok; lelkésztől: koszt. lakás, fűtés, világítás. Kötelessége: A községi elemi népiskolában vallás- és énektanítás heti 10 órán, konfirmandusok oktatása és mindennemű lelkészi teendőkben segédkezés. Pályázati határidő április 6. Állás azonnal elfoglalandó.

Tarpa, (Bereg.) 1922 március 14.

Mándy Menyhért.
református lelkész.

1—2

Hirdetés.

Nyugalomba készülő református tanító önálló orgonista-kántorságra ajánlkozik. Megkeresések a Debreczeni Protestáns Lap kiadóhivatalához küldendők.

1—3

Konfirmációra nélkülözhetetlen

a Debreczeni Konfirmációi Kis Káté

Írta: Nagy István, debreczeni református vallásitanító-lelkész.

A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal

Ára példányonként 5 korona, 10 százalék árengedménnyel, vagy minden 10 példányra egy ingyen példánnyal.

Különösen ajánljuk már a múlt évben nagy feltűnést keltett szép, csinos és izléeses, kéknymású bibliai mondásokkal ellátott

Konfirmációi emléklapot,

melynek ára darabonként K 1.60 és 100 darab rendelésnél kor. 145.—.

Konfirmáltak anyakönyvi íve. Egy ívre 64 név megy
Ára: ívenként 5.— korona.

Legszebb és legalkalmasabb konfirmációi ajándék: Dr. Kőrösi Kálmán: **Hít és Haza!** (Költemények.) Ára 10.— korona. — B. Bészler Anna és Székely András: **Krisztus legendák.** Ára 24.— K.

Konfirmációi ajándék! !

Most jelent meg dr. Erdős Károly

AZ ÉN VALLÁSOM

című könyve, amely a református vallás multját, jelentőségét, hittanát és erkölcs-tanát, a kálvinizmusnak a magyar nemzetre gyakorolt hatását és jelenlegi helyzetét adja élvezetes, gyönyörködtető és tanulságos formában. **Legalkalmasabb ajándék minden református egyháztagnak részére bármely alkalomból.**

Ára bőrutánzatú papirkötésben, arany nyomással 20 K
Egészvászonn kötésben, arany nyomással. . . . 25 K
Minden 10-re egy ingyen példányt adunk.

Kiadja a

„MÉLIUSZ“ KÖNYVKERESKEDÉS DEBRECZEN.

Új Református Énekeskönyv.

Egészvászonn, párnázott, vörös metszéssel, tokban. Ára K 400.—
Egészvászonn, párnázott, aranymetszéssel, tokban. Ára K 500.—
Egészvászonn, párnázott, aranymetszéssel, tokban. Ára K 800.—

Megrendelhetők a kiadónál:

„MÉLIUSZ“

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvkereskedésében
Debreczen, Ferenc József-u. (Piac-u.) 26. sz.